

ויזרע יצחק

שנה י"א

<p>פרשת "לך לך" הפטרה: "למח תאמר" יא' חשוך תשע"ט</p>	<p>יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>זמני השבת</p> <table border="1"> <tr> <td>י"ב</td> <td>ת"א</td> <td>חיפה</td> </tr> <tr> <td>17:26</td> <td>17:42</td> <td>17:32</td> </tr> <tr> <td>יציאה</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>18:41</td> <td>18:40</td> <td>18:39</td> </tr> <tr> <td>ר"ת</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>19:14</td> <td>19:16</td> <td>19:15</td> </tr> </table>	י"ב	ת"א	חיפה	17:26	17:42	17:32	יציאה			18:41	18:40	18:39	ר"ת			19:14	19:16	19:15
י"ב	ת"א	חיפה																		
17:26	17:42	17:32																		
יציאה																				
18:41	18:40	18:39																		
ר"ת																				
19:14	19:16	19:15																		

הגיגים לפרשת השבוע

"לך לך" (בראשית יב' א)
"להנאתך ולטובתך" (רש"י)

לכאורה, יש בהבטחה זו המעטה של גודל הניסיון, כיון שהבטיח לו הקב"ה שכר גדול תמורת הליכתו, ואי אפשר לומר שהניסיון היה אם אברם יאמין שהקב"ה יקיים את הבטחתו, כפי שנאמר "והאמין בה" ויחשבה לו צדקה" (בראשית ט"ו). מבאר ה"פנים יפות" שיש מצות שהאדם מקיים שאין בהם הנאה גופנית כמו תפילין וציצית וכיוצא בהם, וכשאדם עושה אותם מובטח לו שכר לעולם הבא, כי אמרו חז"ל "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא" (קידושין לט:). אבל יש מצות שיש בהם הנאה לגוף, כמו עונג שבת, שמחת יום טוב ואכילת קדשים בזמן בית המקדש, שכתוב "ואכלת לפני ה' א-להיך ושמחת" (דברים יד' כג), במצות האלו היצר הרע מסית את האדם לכוון בהם להנאת עצמו, ועל האדם לזכך את עצמו ומחשבתו שלא תעלה בלבו שום הנאה ושמחה לגופו, שלא יהיה ליצר הרע חלק במצוה, אלא יכוון רק לקיים את מצות הבורא, כמו שאמרו חז"ל "אמר רבה בר בר חנא אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב 'כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם', שנים שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשם מצוה, ואחד לשם אכילה גסה, זה שאכלו לשם מצוה וצדיקים ילכו בם' וזה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים יכשלו בם" (נדר כג:). וזה היה עיקר הניסיון אצל אברם, שאף שהבטיח לו הקב"ה שכר גדול לא היה מחשבתו על שכר, אלא רק לקיים את מצות הבורא, והיינו דכתיב "וילך אברם כאשר דבר אליו ה'", כלומר, אברם לא כוון אלא לקיים מצות הבורא ולא לשם הנאתו וטובתו.

"ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אוזיו" (בראשית יב' ה)

כאן בפרשה, מקדים הכתוב את שרי לפני לוט ואילו בפרשה הקודמת הקדים הכתוב את לוט לפני שרי שנאמר "ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן בן בנו ואת שרי כלתו" (בראשית יא' לא) מבאר ה"כלי יקר" שלפני שהובטח לאברם שיהיו לו בנים הוא התרחק משרה מצד היותה עקרה, משום שכל אותן הבעילות אינן לשם קיום המין, לכן הקדים הכתוב ואמר "ותהי שרי עקרה אין לה ולד" (בראשית יא' ל) לפני שאמר "ויקח תרח את אברם" ולפי ששרי היתה עקרה לכן הכניס את לוט ביניהם, אבל אחר שנאמר לאברם "ואעשך לגוי גדול" שהובטח לו שיהיו לו בנים, אמר הכתוב "ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט", ונקט הכתוב בלשון "ויקח" להורות שעשה אברם כעת לקוחין שניים לאחר שהיה פרוש ממנה כפי שנאמר "וילך אברם אש מבית לוי ויקח את בת לוי" (שמות ב' א)

"ויברכהו ויאמר ברוך אברם... וברוך אל עליון" (בראשית יד' יט)

אומר רבינו בחיי שמלכי צדק חטא בזה שהקדים את ברכת אברם לברכת א-ל עליון, כי היה עליו להקדים את ברכת ה' לפני ברכת אברם כפי שמצינו אצל דוד שאמר: "ברוך ה' א-לקי ישראל אשר שלחך היום הזה לקראתי, וברוך טעמך וברוכה את" (שמואל א' כה' לב-לג). על כך נענש מלכי צדק שנטלה ממנו הכהונה ונתנה לאברם, זה מה שאמר דוד: "נאם ה' לאדני שב לימיני", שמדבר על אברם, "נשבע ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק", כלומר בשל אותו הדבור של מלכי צדק שהיה שלא כהוגן, שהקדים ברכת בשר ודם לברכת ה'.

"נר ה' נשמת אדם" העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ז

מרדס בן חמו בת שמחה ז"ל נלב"ע יד' חשוון הרב אביחי ניסן רונצקי ז"ל בר חיה טז' ניסן אהרון כהן בר מסעודה ז"ל נלב"ע ב' אדר תנצב"ה אברהם נחמיאס בר שמחה ז"ל נלב"ע ו' שבט

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
 נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
 נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
 תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
 נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

"וַנְּבָרְכֶךָ" (בראשית יב ג')

מבאר ה"אור החיים" הקדוש שהכתוב אמר "ונברכו בך" לאחר שאמר "ואברכה מברכך" להראות את ההבדל בין "מברכך", דהיינו שמברך בפועל את אברהם שזוכה לברכה ישירות מהקב"ה בעצמו, "ואברכה", לבין מי שאינו מברך וגם לא מקלל, שהוא בכלל "משפחות האדמה" שהם מתברכים באמצעות אברהם.

"והכנעני או בארץ" (בראשית יב ו')

לפי האברבנאל מה שהכנעני היה הולך וכובש את הארץ מידי בני שם, היה לטובת ישראל וזה היה ההתחלה של ירושת הארץ לבני אברהם. שבזכות זה יכלו לכבוש את הארץ מיד הכנעני ולרשת אותה לעצמם, כי אם היתה הארץ מיועדת לכל בני שם, כיצד זה באה משפחה אחת, בני ישראל, ולקחה את כל הארץ לעצמה, אך אחרי שהכנענים כבשו אותה מבני שם נטלוה בני ישראל מהם.

"אל תירא אברם" (בראשית טו א')

מה היה חששו של אברם שאותו בא הקב"ה להסיר באומרו "אל תירא אברם"? מתוך ה"משך חכמה" שכידוע אנשי סדום היו רעים וחטאים לה' מאוד, ואם היו נשארים גולים מארצם הטובה כפי שהיה היה המנהג שמנצחים מעבירים את העם המנוצח מארצו, היתה הגלות מכפרת עליהם ומצרפת את חטאתם, כי נצרפו בכור העוני, ואין ארי נוהם מתוך קופה של תבן. אבל עכשיו, לאחר שאברם הציל את אנשי סדום והשיב אותם לארצם, הוא ציפה שהם יתעוררו מעצמם לפעולות של חסד ורחמים כפי שריחם עליהם אברהם, אבל הם רק הוסיפו עושק ואכזריות, לכן ירא אברם שמא עצם הצלתו אותם היא זו הסיבה שהם נשארו ברעתם וזדון לבם, והיתה זו טעות להצילם לכן בא הקב"ה ואומר לאברם "אל תירא אברם", כלומר, אינך אשם במצב.

"ויוצא אותו הזוועה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים... כה יהיה זרעך" (בראשית טו ה')

לכאורה, נראה שיש אריכות דברים בפסוק, יכול היה הכתוב לומר בקיצור "כאשר לא תוכל לספור הכוכבים כן יהיה זרעך" מדוע אריכות המילים "הבט נא השמימה וספור הכוכבים"? מתוך ה"נעם אלימלך" שלומדים מכאן את הרעיון שההתעוררות מלמעלה באה אחרי ההתעוררות מלמטה [אתערותא דלתתא הוא אתערותא דלעילא] שהאדם וצריך להתחיל בהתחלה באיזה דבר גשמי קטן על מנת שתחול הברכה כדרך שאמרו ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה" כי תשובה תפילה וצדקה הם דבר גשמי, דהיינו שמסגף עצמו בתענית ואחר כך תפילה, דהיינו הדביקות, ואחר כך צדקה. וזה מה שאומר הקב"ה לאברם "וספור הכוכבים", דהיינו ההתחלה תהיה מלמטה על ידי ספירת הכוכבים.

"אל תירא אברם אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד" (בראשית טז א')

על השאלה ממה חשש אברם עד שבא הקב"ה להרגיעו באומרו "אל תירא אברם"? המדרש מביא שלוש דעות: א. אברם חשש שמא יש בתוך אלו שהרג אדם שהיה כשר ועל כן אברם יענש עליו, על כן אמר לו הקב"ה "אל תירא אברם". ב. אברם היה ירא פן יקומו עליו גואלי הדם ויהרגוהו, אמר לו הקב"ה "אל תירא אברם". ג. אברם חשש שמא אבד את זכויותיו בניצחון הזה, אמר לו הקב"ה "אל תירא אברם". ה"אלשיך" הקדוש מחדש שלוש דעות אלו רמוזות בפסוק שלפנינו. על הדעה הראשונה אמר הכתוב "אל תירא אברם", על הדעה השנייה אמר הכתוב "אנכי מגן לך", ועל הדעה השלישית אמר הכתוב "שכרך הרבה מאד".

"ויאמר מלאך ה' אל הגר" (בראשית טז טז')

שואל רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" מדוע הגר לא פחדה אחר שראתה את מלאך ה' לעומת מנוח היה מפחד אחר שראה את המלאך (שופטים יג כב)? ומתוך שמלאך הנראה בדמות של מלאך אין זה מפחיד, אבל מלאך שנראה בדמות של אדם זה דבר מפחיד. לכן, הפחד של מנוח נבע מכך שהוא ראה המלאך בדמות אדם (שופטים יג טז), אבל הגר, ראתה את המלאך בדמותו, לכן היא לא פחדה.

"והיה שמך אברהם" (בראשית יז ה')

לפי ה"ספורנו" הקב"ה אומר לאברם שמעכשיו יהיה שמו אברהם, "כי אב המון גויים נתתיך", כלומר העניין של השם הזה מתחיל היום כיון שכבר נתתיך לאב המון גויים ולפיכך "לא יקרא עוד שמך אברם" כלל לעולם. מה שאין כן אצל יעקב שנקרא בשם ישראל כי אמנם עיקר העניין של השם ישראל היה לעתיד לבוא.

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם: אליהו בן חמו בר אסתר

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חננוכת בית" ו"ברית יצחק" חברת הבקשות "מאיר השחר": לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו מדרשת "ויזרע יצחק": שיעור "דף יומי" בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו בית כנסת "שבת אחים" נוה גן פ"ת 21:30-20:30 לבירור פרטים ולהשאלה - טלפון: 052-3268315